

Betreft: vergadering van Opinieronde 6
Datum: woensdag 30 mei 2012
Tijd: 15:30
Locatie: Rietkerkzaal, Provinciehuis, Visarendreef 1 in Lelystad

Aanwezig zijn:

De heren R.P.G. Bosma (voorzitter), J. de Reus (VVD), mevrouw J. Meursing (VVD), de heren J. Luijendijk (PvdA) C. Jansen (PVV), J. van der Kroef (CDA), R.T. Oost (CDA), R. van Staa (SP), mevrouw M.E.G. Papma (D66), de heren F. Brouwer (ChristenUnie), S. Miske (GroenLinks), J. de Borst (SGP), de dames M.C. Bax (PvdD) en I.M. Rozema (rondegriffier);

Ook aanwezig is:

Lid van Gedeputeerde Staten: mevrouw A.E. Blik- de Jong.

Inspreker

De heer M. Geling (Werkgroep Opschaling Windenergie Flevoland)

15:30 uur Opmaat naar een Regioplan Windenergie

De voorzitter, de heer Bosma, opent opinieronde 6, Opmaat naar een Regioplan Windenergie. Er heeft zich een inspreker gemeld, de heer M. Geling, die aan het begin van de opinieronde vijf minuten inspreektijd krijgt. Daarna is er de mogelijkheid tot het stellen van verduidelijkende vragen aan de inspreker. Vervolgens wordt door de gedeputeerde ingegaan op de openstaande schriftelijk gestelde vragen die politiek van aard waren. Deze vragen zullen aan het begin van de opinieronde beantwoord worden, waarna de eerste en tweede termijn volgen. De voorzitter concludeert dat er instemmend geknikt wordt. De hiervoor genoemde vergaderorde zal derhalve gevolgd worden.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Mark Geling, van de Werkgroep Opschaling Windenergie Flevoland (WOWF).

De heer Geling verzorgt een presentatie. Hij verwacht van de Staten dat zij in september tot een bestuursbesluit komen, waarin staat dat de WOWF samen met de Staten en met de andere overheden kan werken aan een succesvol regioplan wind op land. De heer Geling is altijd bereid om in fractieverband een nadere toelichting te geven.

CDA: is de extra opschaling van 0,5 van belang voor de WOWF om het plan te realiseren?

De heer Geling: de WOWF heeft de provinciale businesscase nog niet helemaal achter de komma. Het kan zo zijn, doordat je op bepaalde plekken niet voldoende hoog kan gaan, dat je niet voldoende rendement kan halen, zodat de WOWF dichter bij de drie uit moet komen. Het gaat er ook om wie er allemaal participeren, wat voor participatiemodel spreek je met elkaar af. Hoe zwaarder het participatiemodel wordt, hoe meer vermogen je moet genereren om uiteindelijk de geslaagde businesscase te halen. De opschaling van wind ligt stil omdat het voor ondernemers niet uitkomt om er in te investeren. Als de drie nodig is om ondernemers uiteindelijk in beweging te krijgen, dan moet je daar naartoe. Als het niet hoeft, dan moet je het laten.

CDA: Provinciale Staten hebben twee belangen. Eén daarvan is het landschappelijk belang, kan dit daardoor beter gehaald worden?

De heer Geling: dat is niet altijd gezegd. Als je kijkt naar zuidelijk Flevoland, waar je een enorme cirkel om de luchthaven heen krijgt omdat je daar niet de hoge turbine met het hoge rendement kunt plaatsen, dan ga je sneller naar de drie toe dan de twee en een half. Hoe lager je wilt blijven als gevolg van omgevingsbeperkingen, des te groter de kans dat je richting de drie gaat.

VVD: er moeten straks haalbare businesscases gemaakt worden. De WOWF gaat ook mee met het Staten beleid, het saneren en opschalingbeleid. Neemt de WOWF in de businesscases de sanering en de eventuele kosten die daaraan verbonden zijn mee?

De heer Geling: dat kan een belangrijke oplossing zijn om de zaak in beweging te brengen. Als je in 2013 alle molens wilt saneren die er staan, dan geeft dat een enorme verzwaring van het project. Rendabele

parken, waarbij er niet gesproken wordt over parken die nog in de subsidies zitten, dienen passend te worden gesaneerd, zodat het geen onnodige ballast gaat vormen voor toekomstige projecten. Dat betekent dat je bijvoorbeeld in zuidelijk Flevoland, of in een gebied zoals Rivierduin waar oudere molens staan, eerder een geslaagde businesscase krijgt dan midden in de polder aan de Nieuwe weg waar al grote turbines staan. Er gaat vooral tijd in zitten.

SGP: de heer Geling zegt letterlijk, dat hij het windmolenbeleid in de Noordoostpolder **op dit moment** niet wil verstoren. Is die wens er wel en zijn er latente plannen voor, voor de toekomst?

De heer Geling: op dit moment zijn er geen plannen, de WOWF houdt zich er niet mee bezig. Wat de overheid voor plannen heeft, dat is niet bekend. De WOWF heeft gezegd, gezien het feit wat er aan proces loopt en hetgeen er in uitvoering gaat, dat je daar nu niet in moet gaan zitten roeren, je moet niet over de Ketelbrug kijken.

SGP: de heer Geling zegt wederom het woord nu.

De heer Geling: ja, het gaat erom dat je een proces dat nagenoeg klaar is niet moet verstoren. Natuurlijk staan daar nog meer turbines. De heer Geling gaat er vanuit dat turbines die er lokaal en solitair staan, dat die opgeruimd worden in het grote park. Het is aan de Noordoostpolder en de provincie om te kijken hoe lang zij het gaan houden zoals het nu is.

ChristenUnie: de heer Geling zegt eigenlijk dat er in heel Flevoland, behalve het natuurgebied, een oerwoud aan windmolens staat, her en der verspreid. Dat kan beter. Als de fractie ziet hoeveel ontwikkelgebieden er zijn, dan blijf je met een oerwoud aan windmolens zitten.

De heer Geling: als je een vlek op een kaart tekent dan lijkt het al gauw of de hele kaart bedekt is, maar zo is het natuurlijk niet. Er komt een enorme afname van het aantal palen, waardoor het zicht totaal anders zal zijn. Doordat je grotere structuren creëert komt er veel meer rust in het landschap. Het lijkt, dat als je een deelgebied aanwijst, dat de één naadloos grenst aan de ander. Er zullen afstandscriteria tussen de lijnen komen. Het beeld zal vele malen rustiger worden, dat is de ambitie die wordt nagestreefd.

D66: kan de heer Geling precies aangeven voor welk gebied de WOWF zich verantwoordelijk voelt en waarover zij zich hebben gebogen? Gaat het puur om agrariërs?

De heer Geling: heel zuidelijk Flevoland, waarbij Almere ook onderdeel is van het totale proces. Almere heeft daar een eigen rol in. Het houdt in ieder geval niet op bij de A27. Het gaat puur om agrariërs.

D66: wat is het belang van versnellen van de eenheid ontwikkeling in deelgebieden?

De heer Geling: de snelheid is in die zin van belang dat ondernemers, die nu in de wacht zitten, zien dat de technische houdbaarheidsdatum van hun molen eindigt, dat je die de kans geeft om op tijd voor te sorteren. Dat je een deelgroep, een deelgebied, die snelheid kan geven waarin andere gebieden mee kunnen gaan. Je ziet nu al dat gebieden zich gaan organiseren, er worden gebiedsverenigingen opgericht. Het totale proces kan hiermee worden versneld.

De voorzitter bedankt de heer Geling voor zijn inspreken.

Gedeputeerde Blik zal nu de openstaande schriftelijke vragen beantwoorden.

Gedeputeerde Blik sluit aan bij de nummering van de partijen VVD en CDA die veel technische vragen hebben gesteld, waarvan er een aantal van politieke aard zijn zodat de beantwoording hier in de opinieronde moet plaatsvinden, waar dan nadere vragen over gesteld kunnen worden.

Vraag 6: regioplan windenergie Zuid en Oost Flevoland en het kaartbeeld zoekruimte.

De VVD vraagt om een totaal plan provincie Flevoland, hoewel bekend is dat de Noordoostpolder geen mogelijkheden heeft, c.q. wenst in verband met de windkoepel.

De opdracht is opschalen en saneren. Als je kijkt naar totaal Flevoland, dan is de Noordoostpolder nu echt wel bediend. De gemeente Noordoostpolder heeft sinds 2002 het beleid. Ze heeft onderschrijving gevraagd van alle ondernemers in haar gemeentegebied om af te zien van het plaatsen van een solitaire molen, maar deel te nemen in het windpark Noordoostpolder. Veel agrariërs hebben daarvoor gekozen. Het is nog steeds het beleid van de gemeente Noordoostpolder, omdat er een dergelijk groot park aan één zijde van de gemeente is gepositioneerd. Het standpunt van de gemeente Noordoostpolder wordt hierin gevolgd. Er zijn een aantal molens in de Noordoostpolder die gesaneerd worden en weggaan omdat windpark Noordoostpolder er komt. Indertijd, met de stop op de windmolens waar de uitzondering is gemaakt voor onder meer het windpark Noordoostpolder, zijn zij ook tegelijkertijd uitgezonderd van de verplichting saneren en opschalen. Er zijn een aantal ondernemers die hun turbine saneren en opschalen in windpark Noordoostpolder. Een aantal blijft er staan, 34 megawatt. Om hen de mogelijkheid te bieden om toch mee te doen in opschalen en saneren zal er overlegd moeten worden met de gebieden in zuidelijk en oostelijk

Flevoland of daar ruimte voor is. In eerste instantie hebben ze mee kunnen doen in het windpark Noordoostpolder. Ze hebben niet de verplichting gehad om zoveel te saneren, dus niet iedereen is er in meegegaan. Of dit een eigen keuze is, of dat zij niet betrokken zijn, of dat zij zich later bedacht hebben maar de mogelijkheid voorbij was, dat is niet duidelijk. De provincie wil wel kijken op welke wijze dat dan wel kan gebeuren. Dat degenen die hun turbine hebben in Noordoostpolder, maar verder geen mogelijkheden wordt geboden door de gemeente Noordoostpolder, binnen de gemeentegrens, aan kunnen sluiten bij één van de gebieden in zuidelijk en oostelijk Flevoland. Er zal altijd nader overleg moeten plaatsvinden.

Vraag 7: 'bent u het eens dat de benaming windopschalings- en saneringsgebieden beter de lading dekt in plaats van de wind ontwikkelgebieden?'

Het college vindt van niet. Buiten de gebieden die in het kaartbeeld met een vlek zijn aangegeven, wat aangegeven is als de wind ontwikkelgebieden, liggen er nog behoorlijk wat turbines om gesaneerd te worden. Dat betekent dat iedereen kan meedoen met zijn turbine, ook al ligt deze niet in het gebied dat is aangegeven. Je spreekt dus veel beter over wind ontwikkelgebieden. Daar kan het plaatsvinden, niet op andere plekken en ieder kan zijn molen inbrengen om te saneren en deel te nemen aan een windpark op die gebieden. Ook de ondernemers vinden het een betere benaming dan sanerings- en opschalinggebieden, omdat ook naast moleneigenaren ook niet molenaars kunnen deelnemen in de wind ontwikkelgebieden.

Vraag 32: 'waarom neemt u dan niet meteen het Markermeer-IJmeer mee, omdat dat gebied ook bij wind op land hoort?'

Het Markermeer-IJmeer is in het omgevingsplan aangegeven als een gebied, dat als daar een windpark komt, dat een bijdrage moet leveren aan de integrale gebiedsontwikkeling van het IJmeer-Markermeer. Op dit moment onderzoekt de rijksoverheid door middel van een marktuitvraag, op verzoek van een Tweede Kamerlid, of er een goede businesscase te bedenken is voor een toekomstbestendig ecologisch systeem. Eén van de onderdelen daarin is, kan een windpark bijdragen aan een toekomstbestendig ecologisch systeem in de integrale gebiedsontwikkeling. De studie, die met de ondernemers is gedaan voor zuidelijk en oostelijk Flevoland geeft aan, dat met de turbines die daar staan voldoende ruimte is om opschalen en saneren te realiseren in de wind ontwikkelgebieden op land, zonder gebruik te maken van het veel duurdere gebied IJmeer-Markermeer. Het staande beleid van de provincie Flevoland over het IJmeer - Markermeer geeft aan dat het een bijdrage moet leveren aan de integrale gebiedsontwikkeling. Het onderzoek heeft uitgewezen dat het IJmeer - Markermeer niet nodig is voor een windpark om de doelstelling voor het saneren en opschalen te halen.

Vraag 1: 'acht u het mogelijk dat de extra opschaling van 0,5 wordt gehaald door het economisch belang te laten prevaleren en extra windturbines mogelijk te maken in de gemeente Urk en Noordoostpolder?'

Aan de gemeente Urk is de vraag niet gesteld. De gemeente Noordoostpolder heeft beleid om windturbines in hun eigen gemeente te vermijden. Alle ondernemers van de gemeente Noordoostpolder hebben dat onderschreven. Om dan vanuit de provincie, tegen de wens in van de gemeente, tegen de minister te zeggen: doe daar ook maar een wind ontwikkelgebied, dat lijkt niet handig. De beleidsregel wordt veranderd op basis van reële project plannen in de zes gebieden, die tezamen komen in een regioplan. Per gebied zal een ander saneringsequivalent worden gehanteerd. Dat alles heeft te maken met de ouderdom. De gebieden waar de molens al zonder subsidie draaien en in feite zijn afgeschreven, daar wordt een plan met een lager saneringsequivalent opgesteld. Gebieden waar je met jongere windmolens te maken hebt, daar zal je meer saneringsequivalent geven, of je moet zeggen dat dit betekent dat je verder in de tijd met een nieuw windpark komt. Dat is de reden dat je niet voor de hele provincie één beleidsregel kan laten gelden, deze moet flexibel zijn. Als je de gebieden bekijkt dan is, samen met de ondernemers, de inschatting dat je uitkomt op een saneringsequivalent tussen de twee en drie, in plaats van de 1,25 onder het oude subsidie regime (de MEP regeling).

De voorzitter concludeert dat de politieke vragen zijn beantwoord. Vragen over de beantwoording kunnen in de eerste termijn worden meegenomen.

Eerste termijn

VVD: de vraag met betrekking tot het IJmeer - Markermeer, de fractie begrijpt dat er op land voldoende ruimte is. In het plan staat dat het een bijdrage moet leveren aan verbetering van de ecologie. Hoe kijkt de gedeputeerde aan tegen het probleem dat er nog steeds de mogelijkheid kan bestaan dat het rijk, met de rijkscördinatie regeling, de provincie zou kunnen overrulen om daar toch iets neer te zetten. Is het dan toch niet handig om dat erbij te benoemen?

De vraag over de Noordoostpolder, de VVD is het ermee eens dat daar geen windmolens meer geplaatst worden, dat is logisch. Nu wordt er een regioplan opgezet. Om het totaalbeeld naar buiten helemaal duidelijk te maken, er wordt altijd gesproken over 'onze provincie Flevoland'. Het hele beleid wordt in één keer neergezet. Niet om over de inhoud in discussie te gaan, maar er wordt nu over een deel van Flevoland gesproken en het kaartje behelst heel Flevoland, de rijksoverheid coördinatie regeling kijkt ook naar heel Flevoland. Als daar één visie tegenover wordt gezet, waar alles in mee wordt genomen, maakt dat het helder is.

GS verzoekt de Staten om wensen en bedenkingen kenbaar te maken over de bestuursopdracht van het regioplan. De VVD denkt dat het een goede zaak is om daarmee bezig te zijn. De fractie is blij dat de hele opschalings- en saneringsproblematiek in een versnelling komt. De VVD heeft een aantal tips, wensen en bedenkingen, waar de fractie zich op wil richten omdat zij achter de overige punten staat. Over de kwaliteit en veiligheid van de windmolens is een aantal malen gesproken. Het is al genoemd, maar de VVD vindt dat dit nog smarter en duidelijker in het stuk kan worden opgenomen. De pro actieve inzet is belangrijk, zodat de vrijstelling van het rijk wellicht verkregen kan worden en de provincie niet langer overruled wordt door de Green Deal. Tegen het rijk wordt dan eigenlijk gezegd dat een dergelijke vrijwaring voor drie jaar voldoende is. Er wordt een beleid van opschalen en saneren ingezet voor een lange termijn. De VVD zou het fair vinden als er een gelijke termijn wordt gegeven, omdat op andere punten bleek dat de overheid niet altijd betrouwbaar is gebleken. Het lijkt belangrijk om dit duidelijk af te spreken.

De VVD is het helemaal eens met de ambitie die wordt neergezet. Met betrekking tot de doelstelling verzoekt de VVD fractie om deze ook smarter neer te zetten. Het aantal windmolens wordt gehalveerd, maar de VVD heeft inmiddels begrepen dat daar een aantal windmolens van vrijgesteld zijn. Uiteindelijk komen er 600 windmolens voor halvering in aanmerking, maar wegens de vrijstelling zullen er uiteindelijk 422 windmolens komen te staan.

Projectplannen vormen de basis voor het regioplan zegt de gedeputeerde. De VVD dacht dat voor een goede invulling van wat er hier beslist wordt, het regioplan de basis vormt voor de project plannen. Graag een reactie hierop.

Als je kijkt naar de wind ontwikkelgebieden en wat er vrijgelaten is, waarbij er ook nog een aantal veranderingen komen, dan is er een voormalig OVW gebied wat is gevrijwaard van wind ontwikkelgebied. Als er allemaal veranderingen komen en het OVW gebied op termijn ingekleed gaat worden, waarom wordt dit dan niet als mogelijk wind ontwikkelgebied meegenomen?

D66 vindt ook dat er een totaalplan zou moeten komen over heel Flevoland. De fractie begrijpt dat er afzonderlijke afspraken zijn met een aantal gemeenten, maar als je het hebt over een regioplan, dan zou dat ook de afspraken en het totaal in beeld moeten brengen, in al zijn facetten. D66 vindt dat de extra opschaling van 0,5 % zeer van belang is. Er is een samenhang met de werkgelegenheid. Met betrekking tot de onderwijs component vraagt de fractie zich af of dat in het regioplan tot uitdrukking kan komen. Verder is de fractie van mening dat de keuzes, ambities en de branding van Flevoland uit de verf zou kunnen komen door middel van dit onderwerp. Graag aandacht daarvoor. Het is een goede zaak dat het landschap door middel van opschalen en saneren wordt bijgesteld. De fractie ziet een betere context van duurzaamheid, omdat het niet alleen gaat om opschalen en saneren, maar er ook een factor extra opbrengst is.

De PVV wordt een beetje droevig als zij al deze ontwikkelingen rondom windenergie hoort. Windenergie is gewoon niet rendabel. Zonder subsidie draait er helemaal niets. Dit blijkt bijvoorbeeld uit cijfers uit Duitsland van DWI. Tijdens de algemene beschouwingen gaf de PvdA aan dat opwekken van zonne-energie goedkoper zou zijn dan fossiel, wat onzin is. Fossiele energie wordt fors extra belast met accijnzen. Als deze accijnzen er niet zouden zijn, dan zou het opwekken van fossiele energie uiteindelijk goedkoper zijn dan wind of zonne-energie. Er is nu geen eerlijke vergelijking. De PVV vindt het daarnaast opvallend, dat als je naar de ontwikkelingen van schone energievormen kijkt, dat er in landen waar geen subsidie wordt verstrekt ontwikkelingen veel sneller gaan. Kijk bijvoorbeeld naar Japan in vergelijking tot ontwikkelingen in Europa. In California liggen 12.000 tot 15.000 windmolens stil omdat de subsidiekraan leeg is, wat leidt tot landschap vervuiling. De PVV hoopt dat dit in Flevoland niet zal gebeuren. Met betrekking tot de VVD, de PVV meent zich te herinneren dat er door de minister-president op een congres is gezegd dat windenergie alleen rendabel is dankzij subsidies. Graag een reactie hierop.

De PVV heeft deze vraag al eerder gesteld, maar nog nooit een antwoord gekregen, er zijn verschillende onderzoeken naar effecten op de dijken wat betreft trillingen en het eventueel scheuren. Wanneer zal Gedeputeerde Staten met cijfers komen die deze onderzoeken weerspreken? De PVV refereert hierbij aan

de situatie in Rotterdam. Bij Moerdijk zijn hier over onderzoeken gaande, wat is de status daarvan? Daarnaast zijn er ontwikkelingen om het stopzetten, dan wel terugbrengen, van subsidies uit Europa wat betreft de zon en windenergie. Onlangs is er een vertrouwelijke notitie van eurocommissaris Günther Oettinger uitgelekt, waarin wordt voorgesteld om vanuit Europa qua subsidies mogelijk terug te gaan naar 30% van het huidige niveau op deze vormen van zon en windenergie opwekken. In hoeverre klopt deze documentatie, heeft GS hier kennis van genomen en zal zij daar stappen op ondernemen mocht deze informatie kloppen?

De VVD begrijpt dat Europa de PVV nu wel goed uitkomt?

PVV: Europa is wat betreft de PVV fractie nog steeds een doodgeboren kindje op dit gebied. Alleen, als de informatie er is, waarom zou de PVV deze dan niet gebruiken?

Het rijk streeft naar 6.000 megawatt op land. Als de PVV de informatie moet geloven zal 20% daarvan in Flevoland komen. Een verzoek van de PVV is, of het niet verstandig is om de bevolking van Flevoland middels een referendum te vragen of zij bereid zijn om 20% van de totale wind opwekking op land in Flevoland te huisvesten, zeker gezien de mogelijke gevaren voor dijken en de impact die het heeft voor het woongenot van de inwoners van Flevoland.

De PVV eindigt met de slogan 'in plaats van 'opschalen en saneren', zou de PVV willen zeggen: 'saneren en demonteren'. Een uitstekende optie waar de PVV fractie graag gebruik van zou maken in deze polder.

De VVD hoort de slogan, maar de PVV vergeet het einde, wat betreft de VVD: 'dan gaan we voortaan fietsen, waardoor de economie ook naar beneden gaat'. De PVV weet net zo goed als de VVD, dat er tijdelijk niet anders kan. Ook wil de VVD fractie reageren op de opmerking met betrekking tot Günther Oettinger, dat is misschien gedeeltelijk waar, maar in deze periode is er geen keus om aan energie te komen. Op langere termijn zal dit wellicht veranderen. Andere alternatieve vormen van energie zijn prima, maar deze kunnen nog niet leveren wat de windmolens leveren.

De PVV heeft geen behoefte om hierop te reageren.

Het CDA vindt het jammer dat er op één gestelde vraag geen antwoord gegeven kon worden omdat de informatie niet beschikbaar was, de vollast uren van de windturbines van de afgelopen jaren. Daarmee zou je het rendement kunnen berekenen.

Daarnaast is de fractie blij dat er ook gesaneerd wordt en er op 422 windmolens wordt uitgekomen. 30% van de bedrijfsdoelstelling zou binnen Flevoland gehuisvest kunnen worden. Het CDA hoopt dat dat niet gaat gebeuren. Het CDA is benieuwd of de gedeputeerde een idee heeft, voor het landschappelijk belang, waar de molens met name gesaneerd zouden moeten worden.

De PVV heeft gezegd: 'volgens de opgave van het rijk zou er ongeveer 20% in Flevoland moeten plaatsvinden'. De PVV heeft duidelijk aangegeven dat zij dat een te hoog percentage vindt en dat zij naar nul streeft.

Het CDA had dat begrepen. In deze kadernotitie stond echter dat er zesduizend megawatt moest komen, dat Flevoland een belangrijke zoeklocatie is en dat de potentie hier, 25 tot 30 % van de doelstelling zou zijn. Ook het CDA vindt dat veel te veel. Het CDA is benieuwd naar een landschapsplan. De CDA fractie hoopt dat er geen rijkscompensatie regelingen komen, wat met dit plan voorkomen kan worden. Kan de gedeputeerde daar garanties over geven?

De SGP stemt in met het saneren en opschalen van turbines. De fractie is blij dat de Noordoostpolder gevrijwaard blijft van nog meer horizon vervuiling en lawaai. De WOWF geeft aan dat zij daar voorlopig geen activiteiten wil ontwikkelen. Wel vindt de SGP fractie de opschaal factor van 0,5 hier en daar wat misleidend. Het is een factor die gaat over aanwezige molens en niet over het totale aantal molens dat er geplaatst wordt. Ook in het interactieve plan, dat met de burgers van Flevoland wikken wordt, is het belangrijk om daar duidelijkheid over te verschaffen.

De SGP fractie is van mening dat het huidige arsenaal aan molens in de provincie Flevoland genoeg is. De SGP steekt in op de zonne-energie, maar de realiteit is dat de rijksoverheid andere plannen heeft met windenergie en met Flevoland daarin. Om te voorkomen dat het 'door de strot wordt gedrukt', kan het beter gecontroleerd en beheerst worden gedaan via het regioplan. In die zin kan de SGP zich vinden in de opstelling van het regioplan.

ChristenUnie: uit de notitie is duidelijk gebleken dat opschaling en saneren nog niet goed van de grond komt en dat dit actie vereist. Het rijk heeft het vizier op Flevoland. Niet om Flevoland eindelijk eens wat extra verdiende financiële middelen te geven, maar omdat Flevoland ruimte heeft voor grootschalige windparken. Inzake het proces om te komen tot windparken wordt in de notitie gesteld, dat dit bottom-up plaats moet vinden gezien de impact dat het heeft. Burgers mogen nu eerst hun mening geven. De fractie

vraagt zich af hoeveel waarde dit heeft als dit rijksinpassingsplannen worden. De ChristenUnie hoopt dat de burger in ieder geval gehoord wordt, wat bij windpark Noordoostpolder niet erg relevant was. Het omgevingsplan 2006 wordt als uitgangspunt genoemd. Is er ook uitgegaan van de mega parken? De vraag die de VVD heeft gesteld, hoe het zit met de aanpak van de IJsselmeerdijk, werd er verwezen naar de zienswijze en bedenkingen die in oktober 2011 ingediend konden worden. Welke zienswijze en bedenkingen zijn toen ingediend en is dit in een Staten vergadering aan de orde geweest? Als de IJsselmeerdijk een rijkscoördinatierегeling wordt, dan houdt de ChristenUnie haar hart vast. Recht tegenover het door molens ingebouwde Urk. Dit park is dan nog dreigender dan het huidige windpark Noordoostpolder. Natuurgebieden moeten gespaard worden, maar dichtbevolkte gebieden en historische plaatsen, daar wordt kennelijk niet zo'n probleem van gemaakt.

De PvdD staat op zich positief tegenover deze doelstellingen en snapt dat de fossiele brandstoffen op een gegeven moment opraken. Dit is nu de meest voor de hand liggende mogelijkheid. De vragen zijn intussen allemaal behandeld. Wel nog een opmerking over de locatie. De PvdD vindt het onwenselijk dat er windmolens aan de IJsselmeerdijk komen, vanwege de vogeltrek. De fractie vindt het teleurstellend dat in het plan MER alleen wordt gekeken naar schade aan populaties van beschermde vogelsoorten en niet naar de reguliere soorten.

GroenLinks: het opschalen en saneren komt het landschap van Flevoland ten goede. De fractie is daar een warm voorstander van. Windenergie is een belangrijke vorm van duurzame energie die invulling geeft aan Flevolandse klimaat ambities. Aansluitend op de opmerking van de PvdD, over het plaatsen van windmolens aan de IJsselmeerdijk, de vliegroutes van vogels. Je kunt je dat afvragen, maar GroenLinks neemt aan, dat als daar plannen voor komen, dat daar in een plan uitgebreid naar gekeken wordt en dit meer inzicht geeft in de mogelijke effecten en opties ter compensatie.

De PvdA is zoals bekend een voorstander van duurzame energie en dus ook windenergie. De fractie is ook voorstander van saneren en opschalen. Zoals gebleken en anderen ook noemden, gaan de ontwikkelingen op dit moment traag. De inspreker gaf aan dat huidige eisen wellicht te streng zijn, waardoor de ontwikkelingen stil staan. De PvdA maakt zich daar zorgen om en vraagt daar meer aandacht voor. Ook vraagt de fractie zich af in hoeverre DEon hierbij betrokken wordt, omdat zij duurzame energie tot ontwikkeling zouden moeten brengen. De PvdA zou graag concreet horen of de provincie op schema ligt qua doelstellingen voor 2020, de klimaat neutraliteit. Kan dit worden doorgetrokken voor de periode na 2020? Wellicht kunnen de ambities worden verhoogd. Wat is het college van plan als de doelstelling niet wordt gehaald? Op termijn zou de provincie exporteur van groene energie kunnen worden, wat in één van de scenario's beschreven is. De economische en ecologische kant van windenergie moet optimaal benut worden. Net als andere partijen houdt de PvdA een voorbehoud over de Houtribdijk, het moet duidelijk zijn dat het ecologisch verantwoord is.

De SP is natuurlijk voorstander van groene energie, liefst in alle vormen. De fractie is ook voorstander van saneren en opschalen. Bedoelde de PvdA dat er meer molens dan er nu wordt aangegeven kunnen worden geplaatst?

PvdA: gezien de huidige planvorming gaat het om deze hoeveelheid. De fractie zou graag willen weten wat de plannen richting de toekomst zijn.

De SP denk niet dat zij overwegende problemen zou hebben als er meer geplaatst zouden worden.

CDA: staat de SP niet achter de landschappelijke plannen? Er waren landschappelijke waarden die in het geding kwamen als er meer molens kwamen. Daarom is gezegd dat er gesaneerd moet worden. Nu betuigt de SP dat er meer bij moeten komen?

Nee, de SP zegt niet dat er niet gesaneerd zou moeten worden, maar dat er op een gegeven moment inderdaad wat meer geplaatst wordt in gebieden die nu bekeken worden. Daarbij heeft de SP nog geen idee hoeveel molens.

CDA: dus de SP laat het los?

De SP constateert dat er een idee was dat er meer energie opgewekt zou kunnen worden, daar zou de SP zich in de toekomst bij aan kunnen sluiten.

Het CDA tast af hoeveel molens dit dan zou kunnen zijn, want je kunt ver gaan.

GroenLinks hoort een partij rechts van zich zeggen, als de doelstelling gehaald is dan kan je misschien een stapje verder gaan. Daar is GroenLinks ook voorstander van. Het hoeft overigens niet te betekenen dat er meer molens moeten komen. De techniek schrijdt voort, dus in 2020 zou er met dezelfde hoeveelheid molens meer energie geproduceerd kunnen worden. Wordt de angst van het CDA daarmee weggenomen?

CDA: nee, want GroenLinks heeft het nu over meer energie, wat te billijken is. De SP had het over meer molens, vandaar de interruptie.

De SP had moeten zeggen: meer energie opwekken in plaats van meer molens.

De opmerking van het CDA met betrekking tot de vollast uren, wat de SP hierover gevonden heeft is dat het in het binnenland tussen de 2200 en 2400 uur is en op de Maasvlakte 3300 uur. Voor deze provincie, welke behoorlijk in de wind ligt, zal het ergens in het midden liggen.

In principe is de SP redelijk gelukkig met deze notitie.

De voorzitter nodigt de gedeputeerde uit om de vragen te beantwoorden en nodigt de fracties uit om na te denken over de vragen die er liggen over de stukken. Er liggen nu drie onderdelen voor: de kadernotitie regioplan windenergie, het Statenvoorstel en de beantwoording van de technische vragen. Eén van de delen zal door moeten naar de besluitvorming: kaartbeeld regionale input rijksstructuurvisie wind op land. Het verzoek om in de tweede termijn aan te geven wat men als fractie daarvan vindt, bespreekstuk of hamerstuk.

Gedeputeerde Bliek bedankt voor de brede ondersteuning voor opschalen en saneren en het materiaal dat er nu ligt. Tegelijkertijd biedt de gedeputeerde excuses aan voor het kaartbeeld dat toegevoegd is aan de bundel, want dat is niet het kaartbeeld van heel Flevoland. Er is een kaartbeeld dat anders is als dat bij het regioplan saneren en opschalen hoort, want daar worden de zes gebieden aangegeven. Het kaartbeeld welke inbreng is bij de rijksstructuurvisie, wat het Rijk nu verder aan het vervolmaken is en waar IPO en VNG overleg over hebben met beide ministers, gaat over totaal Flevoland. Daarin is benoemd de Noordoostpolder, IJmeer - Markermeer, Almere als zijnde de uitzondering die zij gevraagd hebben in opschalen en saneren (zij hebben nog geen concrete zaken aangeleverd) en de zes ontwikkelgebieden. De gedeputeerde heeft gevraagd of dat kaartje nog aangeleverd kan worden, wat dan wordt nagezonden. De gedeputeerde kan zich voorstellen dat bij een volgend agenderen van dit onderwerp in de Staten, want de gedeputeerde stelt het op prijs dat de Staten dit vaststelt, PS het aangeleverd heeft gekregen van GS. Het wordt dan gedragen door PS voor de inbreng bij de rijksstructuurvisie.

Een ambtenaar op de tribune geeft aan dat het kaartbeeld zojuist per e-mail is verzonden aan de statenleden.

Gedeputeerde Bliek: het kaartbeeld wordt ook in de bakjes van de statenleden neergelegd. Het college heeft een uitspraak gedaan over het gehele grondgebied van Flevoland en aan de Staten voorgelegd.

De vragen naar aanleiding van de politieke beantwoording:

De VVD vraagt of het dan niet mogelijk is dat de rijksoverheid inzake het IJmeer - Markermeer nog kan overrulen met de rijkscoördinatie regeling. Dat kan voor heel Flevoland. Het rijk kan zich niets aantrekken van hetgeen de provincie en de gemeenten vinden en kunnen de rijkscoördinatie regeling waar dan ook starten. Het rijk is al enige tijd in bezit van het kaartbeeld, wat gebaseerd is op wat er nu is. Als de Staten dit bevestigen, dan ligt het kaartbeeld dubbelop bij de rijksoverheid. Het Rijk houdt er inmiddels wel rekening mee, want anderhalf jaar geleden stond de hele Noordoostpolder nog aangemerkt als, 'er kan nog wel een windparkje bij'. De gedeputeerde heeft toen gezegd: 'als je dat gaat doen, dan doet Flevoland helemaal niets meer'. Op dit moment is deze opstelling uit de concept kaarten die de gedeputeerde heeft gezien. Voor het IJmeer wordt nu onderzocht of het een bijdrage kan leveren aan de integrale gebiedsontwikkeling Markermeer- IJmeer. Ambtelijk is aangegeven dat er tegen de initiatiefnemers, die daar wel een plan willen en een plan indienen, zal worden gezegd, dat het plan in behandeling wordt genomen. In behandeling genomen betekent in deze dat er nog even niets gebeurt, want het gebied wordt onderzocht. Er gebeurt pas iets als de rijksstructuurvisie uitkomt. Eerst moeten de initiatiefnemers instemming bij de overheden, provincie en gemeenten ophalen. Tot op heden is er nog geen enkele initiatiefnemer bij de gedeputeerde langsgekomen. Het betekent wel dat de rijksoverheid zonder instemming van gemeenten en provincie ineens een rijkscoördinatie regeling kan starten. De kans dat dat op dit moment zal gebeuren schat de gedeputeerde niet groot in.

Op dit moment is het rijk met provincies en gemeenten in overleg over de zesduizend megawatt op land. Laatst is er een bestuurlijk overleg geweest, waarbij gedeputeerde Bliek namens de provincies deelnam. Daar is op tafel gelegd: eind van het jaar geven de provincies aan hoe over de provincies verdeeld de zesduizend megawatt te halen zijn. Op dit moment is er in plannen vijfduizend megawatt hard. Er wordt nog duizend megawatt gezocht. Daarin wordt er op dit moment een ronde gemaakt langs alle provincies om een duidelijk beeld te krijgen. Tegen de minister is gezegd, dat er aan het eind van het jaar een plan gepresenteerd wordt met zesduizend megawatt op land in het bod van de provincies. Dat plan wordt vastgelegd. Op basis daarvan stelt de rijksoverheid haar structuurvisie vast. In ruil daarvoor gaat de rijksoverheid zeggen, wij starten geen rijkscoördinatie regeling zonder dat de regio, gemeenten en

provincies instemmen met de ontwikkeling van een project. Provincies hebben zich tot 2020 verbonden aan zesduizend megawatt op land.

PVV: de gedeputeerde zegt dat er nog duizend megawatt moet worden gevonden. Heeft GS plannen om daar een aandeel in te leveren?

Gedeputeerde **Bliek:** al bijna twee jaar zegt de provincie Flevoland dat het bod van provincie Flevoland zal zijn: (als het windpark Noordoostpolder, de Sternweg en de Zuidlob ook worden gerealiseerd) tweehonderd megawatt op het bestaande areaal. Dat zal de resultante zijn van het proces opschalen en saneren. De inschatting van de gedeputeerde hierbij is, dat als het gedegen plan lukt, als het regioplan de basis is van de ontwikkelingen in de deelgebieden, een proces van jaren met veel belangen in de gebieden, dan zal de provincie Flevoland haar aandeel van de taakstelling van de rijksoverheid naar Europa toe van zesduizend megawatt op land realiseren voor 2020. Dat betekent dat de provincie helemaal niet iets additioneels kan doen, dat de provincie rustig de tijd kan nemen in het proces van het regioplan om te komen tot de wind ontwikkelgebieden, waarbij alle burgers, molenaars en niet molenaars in het buitengebied betrokken worden, dan zal de rijksoverheid zeggen wij gaan niets ingrijpends doen in Flevoland. De gedeputeerde vindt, dat het van de zotte zou zijn als ze zouden denken, we gaan weer eens een rijkscoördinatie regeling starten zonder dat dat instemming heeft van provinciale staten en de gemeenteraden die daarbij betrokken zijn. De gedeputeerde hoort ambtelijk dat de wijze waarop Flevoland het aanpakt en het proces dat de provincie wil gaan inzetten met een regioplan, nog niet is vertoond in Nederland en ze dat een goede manier vinden om de doelstellingen, die voor dit gebied straks gaan gelden, vast te leggen.

De wensen met betrekking tot saneren en opschalen, de veiligheid duidelijker in het stuk. Het gaat hier om een kadernotitie welke wordt uitgewerkt in het regioplan.

De provincie vraagt om drie jaar, want zij kan niet om 15 jaar vragen voor het gebied van Flevoland. Als de provincies tot overeenstemming komen voor zesduizend megawatt op land, dan gaat de rijksoverheid voor iedereen afzien, tenzij een provincie haar taakstelling niet doet. Dan heeft ze in dat gebied het recht om een coördinatie regeling in te zetten. Ze hebben nog niet helemaal de zekerheid dat alle provincies het voor elkaar gaan krijgen. De reserve is terecht.

Smarter doelstellingen formuleren, als de VVD na de vergadering wil aangeven welke doelstellingen, dan kan dit nagekeken worden. Met de halvering, de drie uitzonderingen van het opschalen en saneren, die moeten daarbij opgeteld worden, dan krijg je het totaal van RS 4 22.

Per wind ontwikkelgebied komt er een projectplan. De projectplannen tezamen vormen het regioplan. Wat er in september gaat gebeuren is een bestuurlijk overleg met de vier gemeenten, met de rijksoverheid en hun instemming, waarbij de gedeputeerde hoopt dat de green deal voor elkaar is voor dit regioplan. Daarmee wordt het proces van het maken van alle projectplannen gestart. Aan het einde komt het regioplan met alle deelplannen. Het proces is: eerst een bestuursopdracht, waarna alle projectplannen worden gemaakt en aan het eind het resultaat en regioplan.

Oosterwold: het kaartbeeld is goed, want het Oosterwold gebied is ten noorden van de A27. Daar is stedelijke ontwikkeling voorzien. Oosterwold is het gebied waar het oudste plan van de gemeente Zeewolde niet is goedgekeurd. Alleen op dezelfde plek, dezelfde molen, met hetzelfde vermogen mag het hier terug. Dit wordt niet aangemerkt als toekomstig wind ontwikkelgebied, omdat er toekomstige stedelijke ontwikkeling is. Dat is vastgelegd in het omgevingsplan en de schaalsprong Almere gaat hier vanuit. Dan is er het gebied Oostvaarderswold, totdat het beleid in dat gebied is veranderd wordt het op dit moment niet aangewezen als een groot ontwikkelgebied. Dat is de reden dat dit in het kaartbeeld is opgenomen als een witte vlek. Als het beleid verandert, dan geeft het feit dat je met vlekken werkt ruimte genoeg om te kijken waar je ze precies kunt positioneren.

D66 geeft aandacht aan het landschap, maar wil ook de bredere context van de factor opbrengst in het kader van duurzaamheid. Meerdere partijen hebben daarnaar gevraagd. Met de realisatie van het windpark Noordoostpolder, Zuidlob en Sternweg behaalt de provincie 90% van de doelstelling energie neutraal in 2020 voor provincie Flevoland. Als er nog één park bijkomt, stel IJsselmeerpark en de Houtribdijk tezamen, waarvan de rijksoverheid al goedgekeurd heeft dat daar een plan komt met een rijkscoördinatie regeling. De rijksoverheid heeft niet willen wachten. Dat is de reden dat PS het plan in 2011 voorgelegd heeft gekregen. Het is een Staten besluit geweest en er zijn wensen en bedenkingen aangegeven voor het projectplan. Binnen dat projectplan en het resultaat van de kwartiermakers fase is de initiatiefnemer bezig om een projectplan te maken.

De gedeputeerde heeft de tweede vraag van D66 gemist, omdat zij er op dat moment achter kwam dat er een fout kaartbeeld was toegevoegd. Graag deze vraag herhalen in de tweede termijn.

De factor opbrengst van de duurzaamheid, dat kan heel goed in dit geval in overeenstemming worden gebracht. Er is echt niet meer nodig en er kan aandacht worden besteed aan het landschap. De PVV heeft veel vragen gesteld over het gebied buiten Flevoland. De gedeputeerde kent de informatie uit Europa niet. De Nederlandse rijksoverheid subsidieert de windprojecten op land en op zee. De gedeputeerde denkt dat het meer een nationale zaak is. Een onderzoek uit Rotterdam kent de gedeputeerde niet. Als het gaat om windturbines in dijken, dan is het Waterschap bevoegd gezag in het verlenen van vergunningen. Het Waterschap is in het bezit van alle onderzoeken. De gedeputeerde verwijst de PVV, als het gaat om deze onderzoeken, naar het Waterschap. In de wind ontwikkelgebieden zijn op land geen dijken inbegrepen. Het is niet direct een optie om in dijken windturbines te plaatsen. Bij de Houtribdijk zal daar specifiek naar gekeken worden.

Een referendum, dat is aan de staten. De gedeputeerde heeft daar geen opvatting over. Het beleid van de provincie Flevoland is duidelijk en de kaders van de staten ook. Binnen de kaders wordt er gewerkt aan saneren en opschalen. Als daar nog iets aan toegevoegd moet worden, dan is dat altijd een uitspraak van de staten.

De vragen van het CDA: er is een Art-impression gemaakt, een film van het uiterste zuidelijke puntje naar het oostelijke puntje, wat het zou betekenen in het landschap. Eerst vóór het saneren en opschalen en als het ideaal gebeurt de situatie er na. Vanwege tijdgebrek wordt er nu niet gepresenteerd. Als PS hier prijs op stelt, dan kan er tijdens een volgende Statendag tijdens een pauze de film vertoond worden.

De garanties voor de rijkscoördinatie regeling zijn er tot de voordeur. Het ziet er echter goed uit.

De vragen van de ChristenUnie: het bottom-up proces is juist een proces welke wordt neergezet om te komen tot het regioplan om per gebied met gebiedsverenigingen plannen te ontwikkelen. Dat is: mensen uit het gebied, molenaars en niet molenaars en inwoners van Flevoland die ook mee mogen participeren. Van onderaf worden de parken ontwikkeld.

Het verbaast de gedeputeerde een klein beetje dat zij nu voor het allereerst over de grote zorgen hoort over aan de overkant van Urk. Daar ontstaat straks het windpark. De rijksoverheid wilde daar een rijkscoördinatie regeling starten met de ondernemers. De gedeputeerde heeft heel snel de kwartiermakers fase georganiseerd om iedereen zijn of haar zegje te laten doen. Dat is in beide gemeenteraden, Dronten en Lelystad en in de staten geweest. Vanuit GS was toen de opmerking: let op langs de hele IJsselmeerdijk, onderzoek dit nog eens voordat het als zoekgebied wordt bestempeld. De staten heeft toen in meerderheid besloten, zoek maar uit waar de molens geplaatst kunnen worden. Dat zijn de kaders die de NUON en de aangevraagde projectontwikkelaars meenemen in de planontwikkeling, waar het Rivierduinengebied bij betrokken wordt.

VVD: dijken zijn moeilijke dingen, zij moeten goed gebruikt worden. Het ging niet om de IJsselmeerdijk en daar een zoekgebied van maken. De motie die is aangenomen ging om de Houtribdijk, Markermeerdijk, om die te gebruiken als alternatief voor een aantal molens voor Urk en het daarom aan te wijzen als zoekgebied. Dat is een hele andere redenering dan het windmolenpark voor de IJsselmeerdijk, boven de centrale waar drie rijen molens zouden komen.

Gedeputeerde Bliek haalt inderdaad de Houtribdijk en de IJsselmeerdijk door elkaar. De staten heeft het kwartiermakerplan voorgelegd gekregen, heeft daar een motie over aangenomen en heeft in meerderheid aangegeven dat er tegen de rijksoverheid mocht worden gezegd: het is allemaal zoekgebied en gaat uw gang. Dat is de stand van zaken. Daarbinnen wordt een rijkscoördinatie regeling opgesteld.

ChristenUnie: de VVD zegt er nog iets bij, dat het ook nog was om wat molens van Urk daarnaartoe te verplaatsen.

Gedeputeerde Bliek: daar heeft de minister inmiddels op geantwoord. Dat is passé.

De voorzitter inventariseert hoeveel fracties een tweede termijn willen benutten, gezien de zes minuten die nog resten.

Gedeputeerde Bliek: de vragen van GroenLinks: DEon kan hierbij worden betrokken. Als de staten tot positieve besluitvorming komt is DEon een vehikel die zaken kan versnellen in de projectontwikkelingsfase, waar nog geen opbrengsten zijn. Met slimme financieringsconstructies kunnen zij ervoor zorgen dat men door kan gaan met het werk. Het zit in de planning, maar loopt verder in de tijd.

De doorkijk naar 2020, de verwachting van de gedeputeerde is, dat als saneren en opschalen tot resultaten komt en er een rijkscoördinatie regeling komt voor de Houtribdijk - IJsselmeerdijk, dan komt Flevoland over de 100% duurzaamheid heen. De provincie Flevoland heeft dan meer dan haar bijdrage geleverd, een persoonlijke opvatting van de gedeputeerde.

Tweede termijn

VVD: in het Markermeer staat in het nieuwe kaartje, wat zojuist via de mail is binnengekomen, B: Markermeer - IJmeer, in afwachting van markt uitvraag. De VVD maakt zich daar zorgen over. De fractie wil toch nog in discussie gaan of de B er niet beter uitgehaald kan worden, omdat er waarschijnlijk toch geen overruling komt als de zesduizend megawatt wordt gehaald door alle provincies samen. Wat betreft de VVD kan de B dan verdwijnen, om het Markermeer vrij te houden.

Voorzitter: de statenleden gaan er zelf over of zij dit stuk vanavond wel of niet doorsturen. Het ene punt kan ook als bespreekstuk worden aangeduid, of er kan een amendement worden ingediend.

D66: de vraag die de gedeputeerde niet heeft gehoord vanwege het kaartje: in de beantwoording heeft de gedeputeerde het over het unieke van het straks hebben van een regioplan. Wordt er ook iets gedaan aan de branding van dit fenomeen, wat gevolgen heeft voor de plaatselijke economie, de werkgelegenheid en ook het onderwijs? D66 denkt dan aan zoiets als 'Het kan in Flevoland'.

Voorzitter: na ruggespraak met de griffier, op het moment dat een gedeelte uit de kaart zou moeten, moet het als bespreekstuk op de agenda en kan het vanavond niet als hamerstuk op de agenda. Bij interruptie gaat de voorzitter er vanuit dat de VVD dit wil. Het stuk kan dan per definitie worden doorgeschoven als bespreekstuk voor de volgende vergadering en niet voor vanavond.

De voorzitter denkt dat het daarmee een goede vergadering is geweest en sluit de vergadering om 17:58 uur, met excuses dat de statenleden iets te laat bij de volgende vergadering arriveren.

Vastgesteld in de vergadering van 20 juni 2012,

De griffier,

De voorzitter,